

HØRING REVISJON AV KONSESJONSVILKÅR FOR RØSSÅGA-UTBYGGINGEN

RAPPORT MED ANBEFALINGER FRA FELLES ARBEIDSGRUPPE.

Bakgrunn:

Generelt om revisjonsordningen

Eldre vannkraftutbygginger ble ikke pålagt miljøvilkår som er vanlig etter dagens standard i nyere reguleringer, og konsesjonene til offentlig eide kraftverk ble gitt på ubegrenset tid. Stortinget innførte derfor revisjonsadgang med intervall på 50 år både i industrikonsesjonsloven § 5a og vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 3 fra 1959. I 1992 ble det innført revisjonsintervall på 30 år for alle konsesjoner.

Revisjon gir mulighet til å pålegge nye og endrede vilkår som kan rette opp miljøskader og tilpasse eldre utbygginger til dagens miljøkrav – jfr. lovendringen i 1992, Ot.prp. nr. 50 (1991-1992):

«Behovet for en slik revisjonsadgang for konsesjonsvilkårene begrunnes i den utvikling som skjer innenfor dette området. Dette kan dreie seg om forholdet til naturforholdene på stedet, eller forholdet til ny lovgivning. Andre momenter som frembringer et behov for justering av konsesjonsvilkårene kan være endrede samfunnsforhold, nye skader og ulemper på grunn av langtidsvirkninger av reguleringen, hydrologiske eller økologiske forhold, økonomiske forhold o.s.v.»

Eksempler på endra forhold kan være:

Nye kjøremønstre for regulerbar vannkraft, økt eksport og norsk vannkraft som *svingkraftprodusent*. Fornybarpolitikken med økende press også på utbygde vassdrag – inkludert opprustning og utvidelse med økt effektkapasitet.

Effektkjøring med rask og stor nedtapping kan få langtidsvirkninger på erosjon og sedimentering, gi reduserte fiskestammer (stranding, sult, vandring, gyting), redusere biologisk mangfold i elver og magasiner, påvirke landskapsestetiske forhold, vannforsyning, båttrafikk og hemme naturbasert reiseliv.

Noen vilkår kan ikke tas opp til revisjon:

- kan ikke legge ned kraftverket
- kan ikke gjøre om fra tidsubegrenset til tidsbegrenset
- kan ikke endre hjemfallstidspunkt
- kan ikke endre HRV og LRV.

Hva som kan tas opp i en revisjonssak:

«Samtlige vilkår som er oppstilt i konsesjonen, kan undergis ny vurdering på bakgrunn av de erfaringer man har gjort seg i løpet av perioden.» (Ot.prp. nr. 50 (1991-1992, s 114).

Dette vil da gjelde f.eks.: Krav om minstevannføring, magasinifylling (sommervannstand), terskelbygging og vannspeil, erosjonssikring, fiskeutsetting, biotopjusterende og estetiske tiltak. Miljøfond og økonomiske vilkår.

OEDs retningslinjer for revisjon, s. 16, heter det:

«Økonomiske krav omfattes normalt heller ikke av revisjon. Det må foreligge helt spesielle hensyn før det kan være aktuelt å pålegge næringsfond og andre økonomiske vilkår (...).»

Mens i Ot.prp. nr. 50 (1991-1992, s 114, heter det:

«Under enhver omstendighet vil hensynet til konsesjonærens økonomi og de samfunnsøkonomiske kostnader være sentrale moment ved avveiningen av hvilke endringer som kan og bør foretas. Overfor gamle reguleringer hvor anlegget for lengst er nedskrevet, kan det nok sies å være grunn til å gå lenger ved revisjonen enn ved nyere konsesjoner.»

Revisjon gjelder først og fremst miljøvilkår, men økonomiske vilkår kan også pålegges, slik det står i forarbeidene til loven. Det er særlig aktuelt i de tilfellene hvor miljøvilkår ikke lar seg rette opp

(produksjonshensyn, økonomiske hensyn etc.). De eldre konsesjonene som nå er gjenstand for revisjon ble gitt før næringsfond var oppfunnet - dette fordi næringsfond først ble lovhjemlet ved lovendring i 1969.

Fremming av revisjonskrav:

Kommunen som representant for «*allmenne interesser*» kan fremme revisjonskravet sammen med vannregionmyndigheten (fylkeskommunen).

Kommunen får innspill fra lokale interesser, vannregionmyndigheten osv. før kravet fremmes.

Revisjonskravet må begrunnes, beskrive skader, ulemper og fremme forslag til tiltak og forbedringer (minstevannføring mv.)

OEDs retningslinjer forutsetter at NVE ser O/U-prosjekter og revisjoner i sammenheng der det er hensiktsmessig: «*Revisjon kombinert med realistiske O/U-prosjekt kan opprettholde eller i noen tilfeller øke produksjonen samtidig med at miljøtilstanden forbedres.*»

Revisjonskravet for Røssågakonsesjonen

For å få koordinert arbeidet m.h.t. til hvilke tiltak som bør prioriteres ved en revisjon av konsesjonsvilkårene for Røssågareguleringen, ble det på fellesmøte i Korgen 14. september 2004 besluttet å nedsette en felles arbeidsgruppe mellom kommunene Hattfjelldal, Grane og Hemnes.

Gruppas mandat var å fremskaffe, tilrettelegge og presentere et mest mulig utfyllende grunnlag for et revisjonskrav. Reguleringen av Bleikvatnet og overføringene fra Hattfjelldal og Grane inkluderes i kravet da mindre tilleggsreguleringer kan inngå. Reguleringen av Leirelva tilhører ikke Røssågareguleringen, men biologisk og hydrologisk hører de sammen. Formelle revisjonskrav er derfor fremmet gjennom revisjon av Bjerka-Plura-revisjonen i samarbeid med Rana kommune.

Arbeidsgruppa utarbeidet et felles forslag til kravdokument (vedlagt) som ble kvalitetssikret av Lund og co før innsending til NVE i 2005.

NVE tok formell beslutning om å åpne revisjon for Røssåga-konsesjonen 23. mai 2007, men prosessen ble satt på vent da Statkraft presenterte utbyggingsplanene for Røssåga – se pkt. 1 nedenfor.

Nye momenter/ informasjon som ikke var kjent da revisjonskravet ble utarbeidet:

1. Oppgradering og utvidelse av Nedre Røssåga.

Revisjonskravet ble satt på vent etter at Statkraft lanserte planene om en oppgradering og utvidelse av Nedre Røssåga kraftverk med nye vannveier. Statkraft fikk tillatelse til å gjennomføre prosjektet uten ny konsesjonsbehandling, og miljøtiltakene i forbindelse med utbyggingen ble henvist til revisjonssaken.

Økonomisk vil utbyggingen ha betydning for kommunen ved at konsesjonskraftprisen (selvkost) vil øke på produksjonen fra Nedre Røssåga.

2. Nytt punkt 20 i konsesjonsvilkårene for Røssåga.

Etter søknad fra Statkraft vedtok OED 5.01.2010 et nytt tillegg til konsesjonsvilkårene for Røssåga vedrørende godkjenning av planer, tilsyn mv.

3. Vanddirektivet.

Vanddirektivet trådte i kraft i EU i desember 2000, mens vannforskriften trådte i kraft fra 1.01.2007 som en del av norsk rett. Vannforskriften legger opp til at det settes miljømål for vannforekomster. Det generelle målet er at alle vannforekomster minst skal opprettholde eller oppnå ”god tilstand” i tråd med nærmere angitte kriterier. For enkelte ”sterkt modifiserte vannforekomster” kan ikke det generelle målet om god tilstand oppnås uten at det går betydelig ut over samfunnsnyten ved inngrepet. Dette kan for eksempel dreie seg om regulerte vassdrag som er utbygd for vannkraftformål. I slike tilfeller settes målet ”godt potensial” som innebærer at miljømålet er tilpasset inngrepets samfunnsnyttige formål. Dersom arbeidet skulle vise at det vil være umulig eller uforholdsmessig kostnadskrevende å nå målet om god tilstand eller godt potensial, gir forskriften anledning til å utsette måloppnåelsen i 6 eller 12 år, eller å

unntaksvis vedta mindre strenge miljømål. For slike unntak gjelder nærmere bestemte vilkår knytte til teknisk umulighet, uforholdsmessige store kostnader, krevende naturgitte forhold, og vesentlige samfunnsbehov. Det er sektormyndigheten som har ansvaret for denne avveiningen.

ESA har etter klage fra bl.a. LVK stilt spørsmål ved den norske vannforvaltningen i utbygde vassdrag i forhold til kravene i Vanddirektivet. Saken er ikke avsluttet.

Ranfjorden var et pilotområde i Nordland for utarbeidelse av vannforvaltningsplaner hjemlet i vannforskriften og vanddirektivet. Vannforvaltningsplanen for Ranfjorden er nå oppe til sin 1. revisjon, og den sendes ut på høring 1. juli.

4. Nasjonal prioritering av revisjonsmodne konsesjoner.

NVE og Miljødirektoratet la i 2013 fram en rapport med prioriteringer av kommende revisjonssaker. Røssågakonsesjonen er satt på prioritet nr. 1 for revisjon i denne rapporten.

5. Økt kraftproduksjon.

Sammenlignet med perioden 1960 – 90, så har kraftproduksjonen økt med ca 10% i Røssåga-anleggene (2001 – 2010). Dette skyldes bedre utnyttelse av tilgjengelig vann i produksjonen, men også økt tilsig p.g.a. økt nedbør (ca 3%).

6. Ny overføringstunnel fra Bleikvatnet til Røsvatnet.

Ny overføringstunnel med stor kapasitet åpner helt nye muligheter for en mer miljøtilpasset, praktisk og estetisk god regulering av Bleikvatnet.

Utkast til revisjonsdokument for Røssågakonsesjonen.

Statkraft har på bakgrunn av kravene fra kommunene og etter pålegg fra NVE utarbeidet et utkast til revisjonsdokument for Røssågakonsesjonen som NVE har sendt på høring med frist 18. juni. Formannskapet og rådmann har oppnevnt til sammen 6 representanter til en felles arbeidsgruppe med Grane, Hattfjelldal og Hemnes. Arbeidsgruppa hadde sitt første møte 30. april for å gå gjennom revisjonsdokumentet på bakgrunn av kravene som ble stilt i 2005 og de nye momentene som er omtalt ovenfor. Grane kommune møtte ikke, men ønsker informasjon om arbeidet (de er lite berørt av utbyggingen).

Behandlingen av høringsdokumentet.

Arbeidsgruppa tar sikte på å utarbeide en felles rapport med begrunna anbefalinger i forhold til nye vilkår. Hver enkelt kommune kan da med utgangspunkt i rapporten lage en høringssak som framhever deres område og utfordringer mer spesifikt.

Statkraft imøtegår i høringsdokumentet alle krav om endring av de gamle konsesjonsvilkårene og manøvreringsreglementet – selv der de skriver at de har til hensikt å gjennomføre en mer miljøvennlig manøvrering. Det er derfor behov for en detaljert gjennomgang av kravene og på nytt begrunne dem så godt som mulig fra kommunenes side.

Arbeidsgruppas kommentarer til noen punkter i rapportens tilstandsbeskrivelse:

7.3.1. Erosjonssikring Røssåga, Røsvatnet og Bleikvatnet.

De siste store erosjonsskadene rundt Bleikvatnet skyldes manglende tappemulighet da den gamle tappetunnelen til Røsvatnet raste sammen. Da det ikke ble laget tappemuligheter i den nye dammen ved Bleikvatnet, førte flomoverløp til en oppstuvning av vannet til ca 60 cm over HRV i Bleikvatnet over flere år inntil ny tunnel ble satt i drift.

7.3.3. Tetting av lekkasje i Bleikvasselva.

I høringsdokumentet står det at det ble utført en vellykket tetting i 2003. Dette arbeidet ble bare delvis vellykket da elva i tørre perioder blir tørrlagt nedstrøms lekkasjeområdet ved brua over Bleikvasselva på Tustervassveien.

7.3.4. Rydding i strandsonen langs Røsvatnet.

Høringsdokumentet beskriver rydding av ca 25 km strandsone i 2004, og Statkraft mener at med dette så er kravet om rydding utført – jfr. side 23, pkt. 16. Strandsonen rundt Røsvatnet/ Tustervatnet, inkludert Røsvassholmen, er ca 220 km, og selv om det ikke legges opp like mye trevirke over alt, så er det mye igjen. Her er behov for mer kartlegging.

7.3.5 Merking av grunner i Røsvatnet/ Tustervatnet.

Nesten all merking er ødelagt av isen.

7.3.6 Båtutsett i Røsvatnet/ Tustervatnet og Bleikvatnet.

Her refereres det til 20-talls utsettingssteder etablert i privat regi med støtte fra Statkraft. Antallet virker noe høyt, og det er behov for kartlegging og stedfesting av disse.

Det vises også til et ukjent antall hytter og fritidsboliger langs Røsvatnet. Arbeidsgruppa har kartlagt at det for tiden finnes ca. 300 hytter i Hemnes og ca 270 i Hattfjelldal med tilknytning til Røsvatnet - i tillegg til boliger/ gårdsbruk med fast bosetting eller fritidsbruk.

7.3.14 Isfond for tiltak i fjordene.

Her skrives det at pålegget om isbryting viste seg å ha uheldige sider og ble avløst av en avtale med de aller fleste oppsitterne. Det er ukjent for arbeidsgruppa hvilke uheldige sider dette skulle være. Bakgrunnen for avtalen var først og fremst at Statkraft skulle bygge fergekai på Hestneset istedenfor å bryte is når ferga likevel tok seg av isbrytingen – en ferge som nå sannsynligvis blir borte.

8.1 Fisk.

Hjemmelen for tildeling av fiskefond er gitt i Vassdragsreguleringslovens § 12, pkt 8, avsn. 2:

Det kan pålegges konsesjonæren å yte tilskudd til fremme av fisket i kommunen(e), enten ved betaling av et passende beløp som avsettes til et fond eller ved årlige betalinger. Også andre vilkår til fremme av fisket i kommunen(e) kan fastsettes.

I revisjonsdokumentet opplyses det at Hemnes kommune har et eget fiskefond til opphjørp av fiske. Kommunen har to fiskefond, men ingen av dem er knyttet til reguleringen av Røsvatnet! Det har aldri vært utbetalt noen form for erstatning for tapt fiske i Røsvatnet - hverken til kommuner eller grunneiere.

8.4 Bleikvasselva

Her vises det til sprekkdannelse hvor vannet kan stikke seg vekk – jfr. utsagn om vellykket tetting.

Gjennomgang av kravene fra 2005 i lys av Statkraft sine kommentarer og de nye momentene/opplysningene opplistet ovenfor:

Krav 1: Det kreves minstevannføring sluppet fra Stormyrbassenget for å unngå innfrysing av fisk samt for å bedre gytemulighetene under Sjøforsen.

Gytemulighetene under Sjøforsen blir ivaretatt ved ny utløpstunnel ved foten av fossen. Strekingen Stormyrbassenget-Sjøforsen vil imidlertid bli enda mer gjengrodd når det blir sjeldnere overløp pga. økt slukeevne i kraftverket. Strekingen Sjøforsen-samløpet med Bjuråga har nesten ingen tilførsel fra sidebekker og er spesielt utsatt for gjengroing – jfr krav 3 og Statkraft sin avvisning av å bruke spyleflommer (krav 3).

En minstevannføring på 1,5 m³/s som beregnet i rapporten, utgjør ca 1,5% av midlere vannføring i Røssåga (ca. 30 GWh). Tilsiget har økt med ca 3% siden anlegget startet opp. Skal dette tilfalle kraftproduksjonen og kraftverkseier i sin helhet, eller skal noe brukes til miljøforbedringer?

Oppgraderingen og utvidelsen av kraftverket gir også 150 GWh ny grønn kraft.

Slippingen vil redusere eiendomsskatten til Hemnes kommune med ca. kr 525 000 og til Hattfjelldal kommune med ca. kr 53 000 forutsatt dagens makstak. Slippingen vil ikke berøre konsesjonskraften til kommunene forutsatt dagens kommunestruktur.

Konklusjon:

Arbeidsgruppen anbefaler at stilles krav om en helårlig minstevannføring på minst 1,5 m³/s på strekingen Stormyrbassenget-Sjøforsen.

Krav 2: Minimum sommervannstand Røssvatn - eksempelvis 2,25 m under HRV innen 15. juli.

Fylling til 2,25 under HRV vil i praksis si 2,0 m under maksimal sommervannstand pga. kravet til flomdemplingskapasitet på 0,25 m fra til 1. desember. Statkraft sine simuleringer viser at det vil være vanskelig å utnytte LRV om vinteren og å unngå en del flomtap om høsten med dette kravet.

Konklusjon:

Arbeidsgruppa mener det bør være et krav til fyllingsgrad, men at dette kan reduseres til 3,25 m under HRV (3 m under maksimal sommervannstand) innen 15. juli. Videre bør det tilstrebes mest mulig stabil vannstand utover sommeren.

Krav 3: Vurdere spyleflov for opprensning av elveløp nedenfor Stormyrbassenget

Statkraft anmoder NVE om å avvise krav om spyleflommer i Røssåga nedenfor Stormyrbassenget – og for begrunnelse vises det til revisjonsdokumentet side 49. Dersom det ikke skal slippes spyleflommer, styrker dette kravet om minstevannføring ytterligere for at ikke vassdraget skal gro helt igjen – jfr. krav 1.

Konklusjon:

Arbeidsgruppa anbefaler at spyleflommer brukes aktivt for å opprettholde god miljøtilstand i vassdraget.

Krav 4: Mer stabil vannstand i Stormyrbassenget

Statkraft ønsker å viderefører dagens reguleringspraksis med jevn vannstand i Stormyrbassenget. Gjennom utbyggingsavtalen knyttet til utvidelse av Nedre Røssåga kraftverk har Statkraft presisert at en fortsatt vil følge denne begrensningen i reguleringen. Stormyrbassenget er en svært viktig viltbiotop der variasjon i vannstand må begrenses til et minimum. Regulering av det lille magasinet med inntil 6 meter har heller økonomisk interesse for Statkraft.

Konklusjon:

Arbeidsgruppa mener derfor at denne selvpålagte reguleringspraksisen må tas inn i manøvreringsreglementet med de unntakene som er nevnt i utbyggingsavtalen mellom Statkraft og Hemnes kommune (vedlikehold, flomfare eller andre ekstraordinære situasjoner).

Krav 5: Det kreves opprettet et fiskefond for kompensasjon for tap av fiske i Røssvatnet.

Som nevnt under punkt 8.1 har det aldri vært utbetalt erstatning for tap av fiske i Røssvatnet. Bakgrunnen for dette var at skjønnnet i 1955 kom til at allmennheten benyttet vannet så lite at de hadde ikke lidt noe tap av betydning. Skjønnnet slo fast at det var oppsitterne rundt vatnet som hadde lidt tapet, men de hadde fraskrevet seg all rett til erstatning i forbindelse med en reguleringen som et vilkår for å få kjøpe de festa gårdene sine fra staten..... Resultatet ble avgrenset til at Landbruks-departementet (nå Miljødirektoratet) fikk hjemmel til å pålegge tiltak for opphjør av fisket – en hjemmel som ble avgrenset økonomisk på 80-tallet til at samfunnsnyttens må være større enn kostnadene.

Røssvatnkonsesjonen ble utvidet i 1964/65 til å omfatte regulering av Bleikvatnet med 21,5 m, samt overføringer fra Vefsna-vassdraget fra Hattfjelldal og Grane. I denne forbindelse ble det heller ikke gitt erstatning for tapt fiske i de nye magasinene.

Ved Bjerka-Plura-konsesjonen i 1962 fikk Rana og Hemnes kommuner tilkjent fiskefond som i dag utgjør ca kr. 43 000.- pr år til Hemnes. I 2007 fikk Hemnes kommune tilkjent et fiskefond på kr. 40 000.- pr. år i forbindelse med Kjensvatn-utbyggingen. Disse fiskefondene har derfor ingen ting med Røssåga-utbyggingen å gjøre!

Arbeidsgruppa mener at både på bakgrunn av den uretten som ble begått for snart 60 år siden og det tapet allmennheten nå har ved sin omfattende bruk av Røssvatnet, så er et fond for tap av fiske høyst berettiget både for Hattfjelldal og Hemnes kommuner. Stortingets behandling av lovendringen som åpnet for revisjon av gamle, varige konsesjoner åpner for at det kan gis økonomisk kompensasjon – spesielt ved eldre, nedbetalte anlegg. En modernisering av vilkårene må i tillegg gjenspeile noe av konsekvensene av dagens bruk, og skal kriteriet fra OED om at det «*må foreligge helt spesielle hensyn*» i hele tatt gjelde – så må det være her.

Konklusjon:

Tatt i betraktning omfanget og konsekvensene av reguleringen og sammenlignet med senere reguleringer, bør kommunene Grane, Hattfjelldal og Hemnes til sammen få tilkjent et årlig fiskefond på kr. 1 mill. med formål fiske, vilt og friluftsliv. Fondene må indeksreguleres og skal forvaltes av kommunene selv.

Krav 6.1: Fiskeribiologiske undersøkelser i Røssåga

Krav 6.2: Utsettingspålegg for laks, kombinert med biotopjusteringer i Røssåga.

Arbeidsgruppa er enig i at Statkraft har innfridd utrednings kravene for strekningen nedstrøms Nedre Røssåga kraftstasjon. Det forutsettes at videre oppfølging med gjennomføringen innarbeides i nye standardvilkår fra NVE og at hele strekningen fra utløpet ved Sjøforsen til og med Korgen Camping tas med. Arbeidsgruppa vil imidlertid påpeke behovet for også å innarbeide fiskeribiologiske hensyn ved renovering og oppgradering av eks. forbygninger – ikke bare ved nye tiltak.

Krav 7: Det kreves biotopiltak samt tetting av lekkasjer i elveleiet til Bleikvasselva.

Konklusjon:

Arbeidsgruppa mener at tettingen av lekkasjene er mangelfulle og at det er behov for biotopforbedrende tiltak i form av terskler på deler av strekningen. Dette bør følges opp med detaljplaner.

Krav 7.2 (Nytt): Det kreves en detaljert kartlegging av de tørrelagte delene av elveleiene til Røssåga og Bleikvasselva med sikte på etablering av flere terskler for å forbedre miljøtilstanden.

Konklusjon:

Arbeidsgruppa foreslår at det på bakgrunn av sjeldnere overløp må tas en ny detaljert gjennomgang av behovet for nye terskler i begge elveleiene.

Krav 8.1: Bedre tilgjengelighet til Røssåga nedenfor Korgen ved å sikre forbygninger

Krav 8.2 Bedre sikkerhet for allmennheten ved store vannføringsendringer i Røssåga

Arbeidsgruppa anbefaler at utformes krav om tilrettelegging for allmenhetens bruk samt ivaretagelse av sikkerheten.

Konklusjon:

Arbeidsgruppa konkluderer med at skilting ikke er tilstrekkelig sikringstiltak på de mest utsatte stedene nærmest utløpet fra kraftstasjonen. Det må i tillegg settes krav om lys og/ eller lydvarsling i tillegg på strategiske steder.

Krav 9.1 Praktiske tiltak i Røsvatnet for å kompensere bortfall av havner —båtutsett, moloer o.l.,

Krav 9.2 Kartlegging av skjær/grunner i Røssvatn og fremtidig merking.

Krav 9.1 går på allmennhetens problemer med å kunne praktisere båtferdsel på Røsvatnet på forsvarlig vis. Utsetting, fortøyning og oppdrag av båter, samt i det hele tatt å komme til lands på forsvarlig vis, er svært vanskelig med dagens uforutsigbare regulering av vannstand.

Konklusjon:

Arbeidsgruppa anbefaler et krav om konkret kartlegging av gjennomførte tiltak og tilstanden på disse både i Røsvatnet/ Tustervatnet og Bleikvatnet. Det kreves utført tilrettelegginger så som båtutsettingsplasser, moloer og flytebrygger på følgende steder:

Varntresk sentrum, Sördal, Leirelva, Grubben, Finneset og Åkervik i Hattfjelldal og oppfølging av tilsvarende anlegg i Røsvatnet/ Tustervatnet og Bleikvatnet i Hemnes.

Det stilles krav om at skjær og grunner GPS-merkes og dataene legges ut tilgjengelig for allmennheten. Regulanten pålegges ansvaret både for etablering og vedlikehold av fysisk merking av de farligste grunnene uavhengig av utbyggingsavtalen med kommunene.

Regulantens vedlikeholdansvar for anleggene må tas inn i konsesjonsvilkårene.

Krav 10: Mer avsperring av farlige isområder på regulerte vann

Konklusjon:

Arbeidsgruppa anbefaler at det kreves en mer utførlig kartlegging av is- og strømforhold med sikte på fysisk avsperring – og ikke bare rundt selve inntakene.

Krav 11: Risikokartlegging av småbåttrafikk i forhold til dravis i Sørfjorden.

Etter Statkraft sitt syn så er allerede spørsmålet om isproblemene avklart gjennom overskjønn i 1959, og at evt. tiltak må finansieres via «Sørfjordmidlene» i utbyggingavtalen.

Ved utvidelsen av Nedre Røssåga kraftverk kan en forvente at isproblemene vil forsterkes ytterligere i kalde perioder pga. økt slukeevne i kraftanlegget – en kapasitet det vil være mest aktuelt å utnytte ved høyt strømforbruk og tilhørende høye priser.

Konklusjon:

Arbeidsgruppa anbefaler at det stilles krav om utredning av virkningen av økt slukeevne på isforholdene samt krav om løsninger som begrenser isproblemene – f. eks. ved at saltvann og ferskvannet på toppen blandes.

Utbyggingsavtalen omfatter verken dette området eller formålet.

Krav 12: Utgravinger ved nord og øst-siden av Bleikvatnet.

Det vises til pkt. 7.3.1. ang. vannstand over HRV i Bleikvatnet i forbindelse med langvarige overløp. Dette førte til utrasing av masser i strandsonen og skader på privat eiendom og fornminner.

Med ny tappetunnel og endret manøvreringsreglement forutsetter arbeidsgruppa at dette kan holdes under kontroll for framtida.

Konklusjon:

Arbeidsgruppa forutsetter at regulanten utbedrer eller blir pålagt å utbedre de skader som oppstod i forbindelse med overfyllingen av magasinet da tunnelen var tett – spesielt i tilknytning til områder rundt bebyggelse og fornminner. Framtidig oppfølging av erosjonsskader bør knyttes til standardvilkår.

Krav 13: Erosjonsproblemer i Røssåga om vinteren

Det vises til rapport fra NGI ang. effekt på erosjon av økt driftsvannføring nedstrøms kraftstasjonen.

Konklusjon:

Arbeidsgruppa forutsetter at registreringene, grunnundersøkelsene og overvåkingen som er beskrevet i rapporten følges opp under NVE sin kontroll.

Krav 14: Isgang som graver ut mot eiendommene Fallmo og Ostun (Grane)

Konklusjon:

Arbeidsgruppa tilrår at fakta bør undersøkes av uavhengig instans. Eventuelle tiltak må gjennomføres.

Krav 15: "Myrøyer" (fra Stormyrbassenget) må ikke slippes i vassdraget, men deponeres på land

Statkraft beskriver at dette allerede er etablert praksis.

Konklusjon:

Tiltaket bør etter arbeidsgruppas oppfatning framsettes som et krav beskrevet i vilkår/ reglement i forbindelse med revisjonen.

Krav 16: Omfattende rydding av rekved og stubber (Røssvatnet)

Statkraft mener kravet er innfridd, men oppryddingen omfatter bare vel 10% av strandsonen ved Røssvatnet.

Konklusjon:

Arbeidsgruppa foreslår krav om en kartlegging av restarealene og en tiltaksplan med en tidsfrist for gjennomføring av ryddingen.

Krav 17: Terskel ved Sjøforsbrua (måleterskel) — må heves for å sikre vannspeil lenger opp.

Konklusjon:

Arbeidsgruppa tilrår krav om en mer detaljert analyse av positive og negative virkninger av tiltaket.

Krav 18: Utbedring av kjøreterskler ved Bygdåsen og Bjuråmoen.

Tersklene virker å ha begrenset demmingeffekt samtidig som vannet stiger raskt over (trange gjennomløp). Utformingen bør vurderes av sakkyndige.

Konklusjon:

Arbeidsgruppa tilrår krav om en sakkyndig tilstandsrapport som grunnlag for krav om ytterligere utbedringer/ endringer.

Krav 19: Gjengroing av den kunstige dammen Svartebukta.

Statkraft skriver i revisjonsdokumentet at Svartebukta ikke er anlagt som en del av Røssågutbyggingen, men det er likevel hevet over enhver tvil at vannføringen i utløpskanalen og utformingen av denne påvirker tilstanden i dammen.

Konklusjon:

Arbeidsgruppa tilrår at det kreves opprensning som et miljøtiltak i revisjonen.

Krav 20.1:Tiltak mot begroingsproblemene i Elsvasselva

Krav 20.2 - og Fisklauselva (Hattfjelldal)

Konklusjon:

Arbeidsgruppa foreslår at tiltakene følges opp med hjemmel i standardvilkår.

Krav 20.3 (Nytt): Erosjonssikring Bjørkåselva

Konklusjon:

Arbeidsgruppa foreslår at tiltakene følges opp med hjemmel i standardvilkår.

Krav 21: Næringsfond på kr 50 mill. til Grane, Hattfjelldal og Hemnes kommuner.

Arbeidsgruppa viser til de økonomiske betraktningene og henvisningene ovenfor ang. fiskefond og mener at det ut fra Stortingets forutsetninger er grunnlag for kommunene å kreve næringsfond i forbindelse med revisjonen.

Ved nyere større utbygginger har næringsfondene vært i størrelsesorden ca kr. 1 mill. pr. 10 MW installert effekt. For Røssåga-anleggene vil dette tilsvare et samlet næringsfond på ca. 50 mill.

Konklusjon:

Arbeidsgruppa foreslår at det fremmes krav om næringsfond på kr. 50 mill. til fordeling på kommunene Grane, Hattfjelldal og Hemnes.

Nye krav:

Siden revisjonskravet ble innsendt i 2005 har det kommet til nye momenter som beskrevet i den generelle delen under pkt. 1 - 6. Dette gir grunnlag for å fremme nye krav relatert til disse endringene.

Krav 22: Minstevannføring nedstrøms Nedre Røssåga kraftstasjon

Det er i dagens konsesjonsvilkår ingen krav til minstevannføring nedstrøms kraftstasjonen. Det ble fastsatt en minstevannføring på 15 m³/s ved skjønnet i 1954 av hensyn til at elva fortsatt skulle fungere som gjerde for husdyrene.

Statkraft praktiserer nå en minste driftsvannføring på 30 m³/s, og ved vannføringer mellom 30 og 60 m³/s skal vannføringen endres med maksimalt 7,5 m³/s for hver 15 minutter. Dette er av hensyn til fisken for å opprettholde nok vanddekt areal og unngå stranding. Statkraft skriver at de vil videreføre denne praksisen, men ønsker ikke endring i gjeldende vilkår/ manøvreringsreglement.

Ved driftsstans forutsettes det et slipp på 15 m³/s gjennom omløpsventil. Evt. supplerende vann må slippes fra Stormyrbassenget og kommer til Korgen først etter 3,5 - 4 timer. Ved minstevannføring skal utløpet under Sjøforsen benyttes.

Konklusjon:

Arbeidsgruppen mener at forholdene nedstrøms Røssåga kraftverk er så viktige for laksens gyte- og oppvekstvilkår at det bør legges til grunn et krav i manøvreringsreglementet om en fast minstevannføring på 30 m³/s og at omløpsventilen(e) dimensjoneres ut fra dette.

Krav 23: Konesjonskraftpris fastsettes som OED-pris for Nedre Røssåga.

Konklusjon:

Arbeidsgruppa mener at revisjonen gir grunnlag for å fastsette konesjonskraftprisen for Nedre Røssåga til felles OED-pris istedenfor individuell selvkost for anlegget. Dersom kommunens krav om konesjonsbehandling etter vannressursloven hadde blitt fulgt, skulle OED-prisen vært lagt til grunn (ny konesjon).

Krav 24: Stabil sommervannstand i Bleikvatnet.

Større tappekapasitet mellom Bleikvatnet og Røsvatnet åpner for muligheten å holde stabil vannstand i Bleikvatnet sommer og høst. Statkraft har lagt dette inn som et selvpålagt manøvreringsregime godkjent av NVE fra 1. juli til 1. oktober, men ønsker ikke å ha det inn i konesjonsvilkårene/ manøvreringsreglementet for Bleikvatn-reguleringen.

Konklusjon:

Arbeidsgruppa mener at denne manøvreringen må tas inn i manøvreringsreglementet for Bleikvatnet, fordi det er snakk om stor reguleringshøyde (21,5 m) - samt at manøvreringen av magasinet ikke berører kraftproduksjonen direkte.